

**XIII ZJAZD POLSKIEGO TOWARZYSTWA KOGNITYWISTYCZNEGO
TORUŃ, 23-25. 09. 2021.
KOGNITYWISTYKA. OD JEJ POCZĄTKÓW DO PRZYSZŁOŚCI
COGNITIVE SCIENCE. FROM FOUNDATIONS INTO THE FUTURE**

**DYSKUSJA PANELOWA
KOGNITYWISTYKA. OD JEJ POCZĄTKÓW W STRUKTURACH AKADEMICKICH DO
PRZYSZŁOŚCI W STRUKTURACH SPOŁECZNYCH**

23.09.2021, godz. 15.15 – 16.15

Organizacja: PTK i Komitet Naukoznawstwa PAN

Temat panelu wpisuje się w ogólną tematykę Zjazdu. Podkreślamy początki kognitywistyki w strukturach akademickich w Polsce, kiedy to w połowie lat 90. zaczęto dostrzegać potrzebę integracji badań naukowych w dziedzinie poznania i komunikacji (w interakcji „człowiek-komputer”) i tworzenia w strukturach akademickich odpowiednich platform do dyskusji i pracy zespołowej. Prowadzone w tym kierunku działania doprowadziły z czasem do powstania Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego. Zebranie założycielskie z udziałem 64 uczestników z różnych krajowych ośrodków edukacyjnych odbyło się 15. maja 2001 r. w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu podczas II. krajowej konferencji z cyklu „Technologie informacyjne w zmieniającej się edukacji”, organizowanej przez Zakład Technologii Nauczania Instytutu Pedagogiki UMK. Kierownikiem Zakładu i przewodniczącym Rady Programowej konferencji i jej pomysłodawcą był prof. Bronisław Siemieniecki. Tematem przewodnim konferencji była „Rola i miejsce technologii informacyjnej w okresie reform edukacyjnych w Polsce”. Formalna rejestracja Polskiego Towarzystwa Kognitywistycznego w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła 2. października 2002 r., a komitet założycielski tworzyli profesorowie: Włodzisław Duch, Bronisław Siemieniecki i Urszula Żegleń. Za zgodą władz uczelni Polskie Towarzystwo Kognitywistyczne znalazło swoją oficjalną siedzibę w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, gdzie prężnie działał już skupiony wokół inicjatora tych badań, prof. Jerzego Perzanowskiego z Katedry Logiki stosunkowo duży zespół naukowców prowadzących w swoich dziedzinach badania o profilu kognitywnym.

20 lat po tamtej konferencji obecny XIII Zjazd odbywa się w okresie jeszcze większych reform edukacyjnych w Polsce. Podczas obrad konferencyjnych w 2001 r. wypracowano pewne postulaty, które zostały przekazane do ówczesnego Ministerstwa Edukacji Narodowej i część z nich została przyjęta i zrealizowana przez działającą w ramach Ministerstwa Radę ds. Edukacji Informatycznej. 20 lat temu jednym z głównych celów powołania Towarzystwa było wypracowanie założeń i mechanizmów wdrażania dorobku kognitywistycznego do praktyki edukacyjnej. **Interesuje nas dziś pytanie, w jakim stopniu cel ten został osiągnięty, a jeszcze bardziej interesują nas wyzwania stojące przed szkołą i uczelnią XXI. Jakie jest zaangażowanie środowiska akademickiego kognitywistów we współpracy z różnymi ośrodkami edukacyjnymi?**

A podobnie jak 20 lat temu chcielibyśmy w naszych obradach wypracować pewne wnioski, które mogłyby zostać skierowane do Ministerstwa Edukacji i Nauki, tym bardziej, że istnieje

jeszcze wiele nierozwiązanych problemów, a są one sygnalizowane podczas debat zarówno wśród kognitywistów, jak i naukowców. Powiększyło się też znacznie grono kognitywistów, dziś już absolwentów wieloobszarowego kierunku studiów kognitywistyki.

Pierwszy pięcioletni kierunek kognitywistyki uruchomiony został 1. października 2005 r. w kierowanym przez prof. Jerzego M. Brzezińskiego Instytucie Psychologii Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Projekt studiów prezentowany był przez prof. Andrzeja Klawitera i jego współpracowników i dyskutowany na posiedzeniu PTK w Toruniu. Sukces poznański uTORował drogę kolejnym ośrodkom akademickim do tworzenia innowacyjnych studiów na kierunku kognitywistyka. Drugim po Poznaniu ośrodkiem był Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie w roku akademickim 2009/10 na ówczesnym Wydziale Humanistycznym (przemianowanym w wyniku obecnej reformy na Wydział Filozofii i Nauk Społecznych) uruchomiono dwustopniowe studia na kierunku kognitywistyka. W rok później kierunek kognitywistyki został otwarty w Uniwersytecie Jagiellońskim. W następnych latach coraz więcej uczelni poszerzało swoją ofertę dydaktyczną o samodzielnie profilowane studia na kierunku kognitywistyki. Do tych stosunkowo wczesnych zaliczamy Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej, Uniwersytet Warszawski, Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II, Uniwersytet w Białymstoku i Uniwersytet Szczeciński (na tych dwu uczelniach kierunek „kognitywistyki i komunikacji”) oraz dwa młodsze kierunki w Uniwersytecie Śląskim i Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie.

Na walnym zebraniu PTK w Toruniu 31 maja 2019 r. z przedstawicielami większości ośrodków, w których realizowane są studia kognitywistyki dyskutowana była aktualna sytuacja kognitywistyki po zmianach związanych z wprowadzeniem reformy. Po dwu latach doświadczeń możemy znów spojrzeć na przyjęte strategie rozwoju kognitywistyki w strukturach uniwersyteckich. Interesuje nas pytanie, **czy profilowane wedle opracowanych przez poszczególne ośrodki strategii kierunki kształcenia odniosły sukces i przyczyniły się do rozwoju kognitywistyki, czy stagnację?** Sukces jest bardziej widoczny niż stagnacja, dostrzegamy jego wymierny wynik w uzyskiwanych grantach, a te kierowane są na badania. **Skierujemy pytanie dotyczące finansowania interdyscyplinarnych projektów badawczych o profilu kognitywistycznym.**

Studentów kognitywistyki zapewne bardziej interesują możliwości zdobycia odpowiednich kompetencji, które ułatwią im start zawodowy. Każdy z ośrodków kształcących kognitywistów zgodnie ze standardami europejskimi opisuje te kompetencje. Otwierając pierwsze w Polsce kierunki studiów kognitywistyki podawaliśmy listę nowoczesnych zawodów przyszłości, później już tylko mniej lub bardziej ogólne dziedziny czy sektory życia społecznego, w których zdobyte kompetencje i umiejętności są ważne. **Stawiamy pytanie o przyjętą strategię: czy kształcić rozpoznając potrzeby rynku i do nich dostosowywać profil kształcenia, czy kształcić kompetencje, które pozwalają już w trakcie studiów (szczególnie wyższych stopni) samodzielnie je rozwijać, odpowiednio do wyzwań społecznych jakie mogą pojawić się także w przyszłości? Jak rozwijać kognitywistykę, by odpowiadała tym różnym wyzwaniom? Ale też w jakim kierunku rozwijać badania, by osiągać w nich sukces międzynarodowy?**

Chcemy jednak rozpoznać potrzeby społeczne. Jakich potrzeba regulacji do ich rozpoznania i czy takie regulacje posiadamy?

Czy system szkolnictwa wyższego i nauki sprzyja wykorzystaniu potencjału badawczego kognitywistów? Czy sprzyja rozwijaniu kariery naukowej, a tym samym umocnieniu pozycji naukowej Polski?